"2007 çул учителĕ"

Пурнăçпа тан пыма тăрăшать

Альбина Васильевна Ятманова 1963 çулхи апрелĕн 15-мĕшĕнче Муркаш районĕнчи Çĕньял Хуракасси ялĕнче çуралнă. Ашшĕ, Василий Григорьевич Теплов, Чăваш Республикин культура тава тивĕçлĕ ĕçченĕ. Çатракасси ялĕнчи клубра художество руководителĕ пулса ĕçленĕ. Вăл ертсе пынă хор хăйĕн пултарулăхĕпе район шайĕнче анчах мар, республикăра та паларса тăнă. Çавăнпа та Альбина пĕчĕклех искусствăпа çывăх пулнă, тен çакă та ăна кайран професси суйласа илме пулăшнă пулĕ. Амăшĕ, Анисия Никитична, "Свобода" хуçалăхра вăй хунă, ачисене ĕç çумне çыпăçтарнă.

1980 çулта Çатракассинчи вăтам шкула лайăх паллăсемпе çеç пĕтернĕ хыççăн Альбина И.Я. Яковлев ячĕпе хисепленекен Чăваш патшалăх педагогика институтне çул тытать. Художествăпа графика факультетне вĕренме кĕрет, 1986 çулта ăна ăнăçлă вĕренсе пĕтерет.

Çатракассинчи вăтам шкулта Альбина Васильевна 1989 çултанпа вăй хурать. Вăл 1-мĕш категориллĕ учитель. Шкулта Чăваш ен культури, рисовани, технологи предмечĕсене ертсе пырать. Шкулта ĕçлеме пуçланă пĕрремĕш кунсенчех Альбина Васильевна ачасене ӳнер искусствин тĕнчипе тыткăнлама, чăваш халăхĕн культура историйĕ, унăн йăли-йĕрки, çи-пуçсен уйрăмлăхĕсемпе интереслентерсе яма пултарчĕ.

Чăваш çи-пуçне тĕплĕн тĕпчесе пĕлни Альбина Васильевнана Эдиссон Патмарăн "Культура родного края" кĕнекинче статья авторĕ пулма май парать. Унăн урокĕсенче яланах шăп, учителĕн уçă сасси тата ачасен хуравĕсем кăна илтĕнсе тăраççĕ. Кашни урока тĕплĕн хатĕрленни, ачасемпе ăшă кăмăллă пулни Альбина Васильевнана ĕçре сахал мар ӳсĕмсем тума пулăшрĕç. Вăл вĕрентекен ачасем технологипе иртекен олимпиадăсенче, наукăпа практика конференцийĕсенче темиçе çул хушши малти вырăнсене çеç йышăнаççĕ. Уроксем хыççăн Альбина Васильевна "Çĕвĕ ĕçĕ" кружок ертсе пырать, кашни çулах фольклор уявĕсем хатĕрлесе ирттерет.

Альбина Васильевна яланах тĕпчевре, яланах шыравра. Чăваш халăхĕн йăли-йĕрки, историйĕ çинчен нумайрах пĕлес тĕллевпе вăл "Серебряное кольцо Чувашии", Чăваш наци конгресĕн членĕсемпе пĕрле Тутар Республикинчи Биляр тата Пăлхар хулисем пулнă вырăнта экскурсисенче пулса курчĕ.

Ĕçри тăрăшулăхне кура Альбина Васильевнăна 2001 çулта Чăваш Республикин Хисеп грамотипе наградăланă. Çавăн пекех 2006 çулта А.В. Ятманова район пуçлăхĕн Грантне çĕнсе илме пултарчĕ.

Кăçал А.В. Ятманова **(сăн ӳкерчĕкре)** район шайĕнче иртнĕ "2007 çул учителĕ" конкурс çĕнтерӳçи пулса тăчĕ, хальхи вăхăтра район чысне республика шайĕнче хӳтĕлеме хатĕрленет. Апла пулсан, Альбина Васильевна, сире ăнăçу, татах та пысăк çитĕнӳсем сунатпăр.

И. СЕМЕНОВА,
Çатракассинчи вăтам шкул директорĕн вĕрентӳ енĕпе ĕçлекен çумĕ.

Чăваш чĕлхин кунне халалласа

Чăннипех пуян пирĕн чĕлхемĕр

Ака уйăхĕн 23 – 28-мĕшĕсенче районта чăваш чĕлхине халалласа эрнелĕх иртрĕ. Чăваш чĕлхи эрнинче районти шкулсенче, культура учрежденийĕсемпе библиотекăсенче тĕрлĕ мероприятисем иртрĕç.

Ака уйăхĕн 26-мĕшĕнче районти вĕрентӳ, çамрăксен политики, физкультурăпа спорт пайĕн методика кабинетĕнче чăваш чĕлхине, Тимухха Хĕветĕрĕ чĕлхеçĕ çуралнăранпа 120 çул, Александра Лазарева çыравçă çуралнăранпа 90 çул çитнине халалласа ăслăлăхпа практика конференцийĕ иртрĕ. Уява районти шкулсенче чăваш чĕлхипе литературине вĕрентекенсем, библиотекарьсем пухăнчĕç. Конференцие Чăваш патшалăх гуманитари ăслăлăхĕсен институчĕн, Республикăри вĕрентӳ институчĕн ĕçченĕсем хутшăнчĕç.

Чăваш чĕлхине халалланă мероприятие район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ, культурăпа архив ĕçĕсен пайĕн пуçлăхĕ А.Е. Андреева уçрĕ, пурне те уяв ячĕпе саламларĕ.

Чăваш патшалăх гуманитари ăслăлăхĕсен институчĕн терминологипе пуплев культурин лабораторийĕн ертӳçи, пирĕн ентеш Г.А. Дегтярев Тимухха Хĕветĕрĕ пурнăçĕпе, пултарулăхĕпе кĕскен паллаштарчĕ, вăл яланах пĕрремĕш пулне палăртрĕ: чăваш чĕлхин пĕрремĕш методисчĕ, чăваш чĕлхин терминологине пуçарса яраканĕ, чăваш чĕлхин грамматикине пуçласа чăвашла çыраканĕ.

Чăваш патшалăх гуманитари ăслăлăхĕсен институчĕн аслă наука сотрудникĕ А. А. Сосаева "Чăваш чĕлхи тата Интернет уçлăхĕ" темăпа сăмах каларĕ, "Чăваш халăх сайчĕпе" тĕплĕн паллаштарчĕ, çак сайтра кирлине нумай тупма пулнине палăртрĕ, ытларах усă курма сĕнчĕ.

Чăваш патшалăх гуманитари ăслăлăхĕсен институчĕн ĕçченĕ Л.П. Петров пирĕн районта иртекен мероприятисене час-часах хутшăнать. Конференцире вăл "Чĕлхемĕр пархатарĕ" çĕнĕ кĕнекепе паллаштарчĕ, учительсемпе библиотекарьсене парнелерĕ. Ку кĕнекене чăваш чĕлхи пĕлĕвĕн ыйтăвĕсемпе çырнă статьясем, хаклавсем, саламсем кĕнĕ.

Чăваш Республикин вĕрентӳ институчĕн доценчĕ Н.Г. Иванова шкулсенче чăваш чĕлхипе литературине вĕрентес ĕçри çĕнĕлĕхсемпе, чăваш çыравçисен хайлавĕсем тăрăх хатĕрленĕ дисксемпе паллаштарчĕ, вĕсем учительсемшĕн çĕнĕлĕхсемпе усă курса хатĕрленĕ уроксенче кирлĕ материал пулнине палăртрĕ.

Районти чăваш чĕлхипе литература вĕрентекенĕсем Александра Лазарева пурнăçĕпе, пултарулăхĕпе докладсем хатĕрленĕ, çыравçăн пултарулăхне тĕрлĕ енлĕн тишкерсе тухнă, унăн куçаруçă пултарулăхне те палăртса хăварнă. Вĕрентӳ институчĕн доценчĕ Надежда Григорьевна пирĕн вĕрентекенсен сăмахĕсене итленĕ май вĕсене пухса методика кĕнеки кăларма канаш пачĕ.

Нискассинчи вăтам шкулта вырăс чĕлхипе литературине вĕрентекен М.В. Данилова "Вырăс писателĕсен хайлавĕсенчи ачалăх теми" ятпа хатĕрленĕ ĕçпе паллаштарчĕ. Питĕ тĕплĕн усса пачĕ вăл шкул программине кĕртнĕ хайлавсене.

Конференци ĕçне пĕтĕмлетсе, тухса калаçакансен шухăшĕсене шута илсе пĕтĕмлетӳсем çакăн пек пулчĕç: Александра Лазарева çуралнăранпа 100 çул çитнине уявлама халех хатĕрленме пуçламалла, сумлă юбилей тĕлне çырнисен пуххине кăлармалла, çитес вăхăтра Тимухха Хĕветĕрне халалласа кĕнеке кун çути курмалла, районта Александра Лазарева ячĕллĕ шкул е вулавăш пулмалла.

Уявра Сыпайри шкул ĕçченĕсем тата вĕренекенĕсем концертпа савăнтарчĕç.

Н. ЕГОРОВА,
районти культурăпа архив ĕçĕсен пайĕн ертсе пыракан методисчĕ.

Аслă Çĕнтерӳ уявĕ умĕн

100 çулхи салтак телейĕ

Мĕн-ши вăл телей? 4 пӳлĕмлĕ хваттерте пурăнакансем те, пĕр-пĕрне ăнланмасан, телей мĕнне калаймĕç. Вырăсла каларăшри пек, укçа ăшĕнче ярăнсан та, сывлăх пулмасан, телей-ши вăл? Ялта вăл пĕлме пулать камсем хăйсене телейлĕ туйнине. Хулара апла мар. Пĕр çуртра пурăнакансем пĕр-пĕрне палламаççĕ. Кӳршĕ кӳршĕпе хутăшмасть. Ку шухăша кăштах хирĕçлес те килет. Пурте мар. Тĕп хуламăрти Çĕнĕ Кăнтăр районĕнчи нумай хваттерлĕ пĕр çуртри пĕр пӳлĕмлĕ хваттерте пурăнакансем пирки вара пат татсах çапла калас килет. Телейлĕ вĕсем. Пирĕн ентешсем пурнаççĕ унта. Юнкă тăрăхĕсем. Тăван тăварпа пиçнĕ тенине Коминтерн выççăлккинчи Мария Аристарховнăпа (йывăр тăпри çăмăл пултăр: 79 çулта вилнĕ вăл) Семен Васильевич Овчинниковсем хăйсен 5 ачине те мĕн пĕчĕкренех ăша хывтарса ӳстерни сая каймарĕ. Апрелĕн 24-мĕшĕнче ларса тăма вырăн çук хăна-вĕрле пуçтарăнчĕ Овчинниковсен кĕçĕн хĕрĕн Мария Семеновнан хваттерне. Икĕ ывăлĕпе икĕ хĕрĕ, 12 мăнукĕ, 9 прамăнукĕ – хăйсемпе çеç пĕр пысăк ĕçкĕ тума пулать. Тăванĕсемпе хулари кӳршисем епле тата айккинче юлчăр çакăн пек паллă уявран? Сăлтавĕ те час-час тĕл пулаканни мар, кашни ратăра пулмасть те ун пекки. Çак кун Семен Васильевич Овчинниковăн хăйĕн 100 çулхи юбилейне паллă турĕ. Чи малтанах çак паллă кунпа Аслă Отечественнăй вăрçă ветеранне район пуçлăхĕ Ю. А. Иванов, ЧР Сывлăх сыхлавĕ тата социаллă аталану министерствин пирĕн районти социаллă хӳтлĕх пайĕн ертӳçи Н. П. Петрова, Юнкă ял тăрăхĕн пуçлăхĕ С. В. Ермаков, ку тăрăхри ветерансен канашĕн ертӳçи Л. Л. Толстова саламларĕç.

– Эпир Сирĕнпе мухтанатпăр. Эсир çитĕнекен ăрушăн ырă тĕслĕх пулса тăратăр. Тавах Сире пире Аслă Çĕнтерӳпе панă телейлĕ пурнăçшăн, – терĕ район пуçлăхĕ. Тăван Муркаш районĕн энциклопедине, "Муркаш районĕ: уявсем, йăла-йĕрке" кĕнеке парнелерĕ. Тăван районпа хулара хĕрĕ патĕнче пурăннă чух та çыхăну çирĕп пултăр.

– Çемье ăшшипе пĕрлех сывлăх та тапсах тăтăр сирĕнте, - Юрий Александрович ветеран çурăмĕ çине ăшă свитер уртса хучĕ. Хĕрĕпе мăнукĕсем пулăшнипе пĕчĕккĕн-пĕчĕккĕн утса диван çине кĕрекене ларнă Семен Васильевич кăмăллăн кулса ячĕ. Пĕр сĕтелпе пĕр пукан лартма май пулнă пĕчĕк çуртрах мăшăрĕпе телейлĕ пурнăç тума пултарчĕç пулсан, хăтлă хваттерте те ача-пăчапа, мăнуксемпе пĕрле пурăнса курасчĕ. Çак шухăш мĕлтлетсе иртрĕ-ши пуçĕнче? Ыйтма хăяймарăм, анчах район пуçлăхĕ шурă çӳçлĕ 100 çулхи ветерана кăçал район территорийĕнче хваттер пуласси пирки пĕлтерсен, куçĕсем телейлĕн çуталчĕç.

Пӳрт тулли туслă çемье çине пăхса чун савăнчĕ. Çынна усал сунман, кĕвĕçмен, ырă чунлă çынсен ĕмĕрĕ вăрăм тесçĕ. Çаплах пулĕ çав. Усал кăмăллă пулнă пулсан, иккĕ вилсе чĕрĕлнĕ С. В. Овчинников паян ачи-пăчипе çавăнса лараятчĕ-ши? Çемье ăшши, юратупа телей пулнăран ĕнтĕ пурнăçри йывăрлăхсен урапи айне пулмарĕ. Ачалăха та, хаяр вăрçă çулĕсене те манман вăл.

...Хальхи пек каласан, Мăн Сĕнтĕр ял тăрăхĕнчи Шупуçри (ун чухнехи пек каласан– Сĕнтĕр районĕнчи Шупуç ял Советĕнчи Огатер ялĕнче) 11 ачаллă çемьере Çемен асличчĕ. Ашшĕпе амăшĕ Василий Ивановичпа Варвара Григорьевна Васильевсем мĕн ачаранах ывăл-хĕрсене ĕçе явăçтарса ӳстерчĕç. Çемйипех сурăх тирĕ тунăран кĕçех Овчинниковсем хушамат çыпăçрĕ вĕсен çумне.

– 7 çулта шкула Овчинников хушаматпа кайрăм,– кăмăллăн калаçать ветеран.

Ытти нумай-нумай ача пек вăл та нихăçан та вăрçă пирки шутламан. Кармăшри М. А. Одинцовăпа 1937 çулта çемье çавăрчĕç. Юрăри пек каласан, 100 çулхи Семен Васильевич та çапкара та сикнĕ, çарран та чупнă. Яш та пулнă, юратнă. Вăл вăхăтри çĕршер, пиншер çын пек ăна та нуша кулач çитернĕ. Хаяр вăрçă çулĕсене аса илсен, паян та çан-çурăм тăрăх сивĕ тар тапса тухать.

ЧАССР Шупашкар хулин çар ĕç комиссариачĕ 1929 çулхи октябрĕн 1-мĕшĕнче С. В. Овчинников стройри мар çар службине юрăхлă тесе йышăннăччĕ, сывлăх шайĕпе запаса хăварнăччĕ. 1942 çулхи мартăн 13-мĕшĕнче унăн вăрçа кайма ят тухать. Икĕ ывăлĕпе, ялйышпа йĕре-йĕре ăсатрĕ ăна мăшăрĕ. 214-мĕш стрелковăй полкăн стрелокĕ 1942 çулхи июлĕн 14-мĕшĕнчен пуçласа 1943 çулхи августăн 28-мĕшĕччен тăшманпа çапăçать. Курск пĕкки патĕнчи, хыççăнхи хаяр çапăçусенче Совет Çарĕ пысăк çухатусем тӳсет. Семен Васильевичăн çапăçури тусĕсем те нумайăшĕ пуçĕсене хураççĕ. Сывă юлнисене вара фашистсем тыткăна илсе каяççĕ. Вĕсен шутĕнче С. В. Овчинников та пулчĕ...

Çакăнтан пуçласа Семен Васильевичăн пурнăçĕн хăрушăран та хăрушă страницисем уçăлаççĕ. Германири Данциг хулинчи концлагерьте иртнĕ кунсене тăшмана та сĕнмен пулĕччĕ (районти çар ĕç комиссариатĕнче С. В. Овчинников шăпах унти концлагерьте пулни çинчен çырса хунă). Ăçти концлагерьте пулнă тесе ыйтсассăн, Семен Васильевич çавăн пекех Польшăри вилĕм авăрне Майданека асăнчĕ. Унти кунсене паян та манаймасть вăл. Ытла та хаярччĕ çав "майорка". Хăйсене хыт нуша-

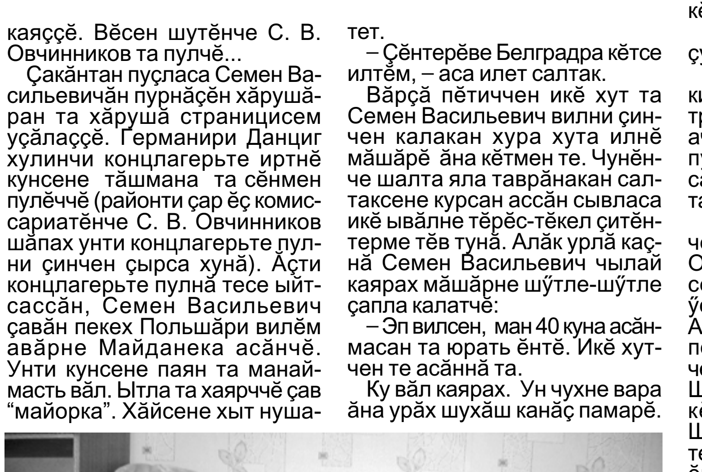

лантаракан фашистăн ятне-шывне пĕлменрен çапла чĕнетчĕç тыткăнри салтаксем ăна. Мĕн кăна ĕçлеттерместчĕç пулнă: окопсем те чавнă, çĕр те турттарнă. Эх, мĕн каласси пур. Мĕнлерех хĕнеместчĕç пулĕ тата. Тăпăрч шывĕпе çеç пурăнакан тыткăнри салтаксем вăйран кайса ӳкекенсем сахал пулнă-и? Семен Овчинников ун чух 30 килограмма тăрса юлнăччĕ. Тачкăпа тăпра турттарнă чух пĕррехинче кĕпер айне тачки хăйне сĕтĕрсе анса кайрĕ, хăй айне турĕ. Темле хăтăлчĕ ун чух вăл вилĕмрен. Вăл вăхăтра мăшăрĕ Мария Аристарховна унăн 40 кунне те асăннăччĕ ĕнтĕ. Ара, тыткăна лексенех вăл хыпарсăр çухални пирки хыпар çитнĕччĕ яла. Шăпа хĕрхенчĕ пулĕ çав чăваш каччине.Чĕрĕ юлчĕ вăл.

Тыткăнран Воронеж вырăсĕпе тухса тарни пирки 100 çулхи ветеран паян çапла аса илет:

– Граждански халăхпа хутăшса кайса çăлăнăç тупрăмăр.

Малтан та тухса тарма тăнăшăн крематори кăмакине кĕмелле çĕртен, "кашкăр" çăварĕнчен тухса тарать вăл. Малаллахи служба 146-мĕш запасри стрелковăй полкĕнче иртет.

– Çĕнтерĕве Белградра кĕтсе илтĕм, – аса илет салтак.

Вăрçă пĕтиччен икĕ хут та Семен Васильевич вилни çинчен калакан хура хута илнĕ мăшăрĕ ăна кĕтмен те. Чунĕнче шалта яла таврăнакан салтаксене курсан асăн сывласа икĕ ывăлне тĕрĕс-тĕкел çитĕнтерме тĕв тунă. Алăк урлă каçна Семен Васильевич чылай каярах мăшăрне шӳтле-шӳтле çапла калатчĕ:

– Эп вилсен, ман 40 куна асăнмасан та юрать ĕнтĕ. Икĕ хутчен те асăннă та.

Ку вăл каярах. Ун чухне вара ăна урăх шухăш канăç памарĕ.

– Мана кĕтсе илеймесĕр тепре качча тухнă ĕнтĕ, – мĕлтетсе иртрĕ пуçĕнче шухăш: алăри пĕчĕк ачаллă мăшăрне курсан. Ури айĕнчен çĕр тарнăн туйăнчĕ. Мĕн тери савăнчĕ вăл мăшăрĕн аллинчи ача йăмăкĕн пулнине пĕлсен. Ывăлĕсем Валерипе Илья та çитĕнсе кайнă иккен. Пĕр çакна курассишĕн кăна тăшман мăшкăлĕ пулма право паман ăна шăпа. Тăванлăх, çемье ăшши вăй-хал парса тăчĕ ăна тыткăнра та, малахри хаяр çапăçусенче те.

Унтан – вăрçăпа юхăннă халăх хуçалăхне ура çине тăратнă çулсем. Мăшăрĕпе иккĕшĕ те нимĕнле ĕçрен те хăрамарĕç. Колхозри пур ĕçе те хутшăнчĕç, конюхра та ĕçлерĕç, вăрман та касрĕç. Мирлĕ пурнăçра урарăн ӳкинчен ĕçлени те телеехчĕ шăпан хаяр тĕрĕслевĕ витĕр тухнă салтакшăн.

Тăван килти пĕчĕк пӳртре тăвăрччĕ çав. Йăмăкĕсем, амăшĕн пиччĕшĕ те унтах пурăнатчĕç те-ха. Вара Овчинниковсем çемйипе Юнкă ял тăрăхĕнчи Коминтерн выççăлккине куçса килеççĕ. Пĕренене çурмалла çурса, пĕчĕк çеç пӳрт лартаççĕ.

– Пĕр сĕтел, пĕр кравать ларатчĕ унта. Паян та вырăнтах-ха çав пӳрт, - калаçăва хутшăнать Семен Васильевичăн кĕçĕн хĕрĕ Мария Семеновна.

Çав çуртра тепĕр ывăлпа хĕр çуралать Овчинниковсен.

– Эпĕ вара Канаш выççăлккинчен куçарса килнĕ çăка çуртра çуралнă. Кая юлса çуралнă ача эпĕ. Анне 42-ре, атте 48-та пулнă ун чух, – ашшĕне лăпкаса илет хĕрĕ. – Вăрçă чăрмантарнă.

Пĕчĕк пӳртрех пысăк чун-чĕреллĕ ачасем çитĕнтерчĕç Овчинниковсем. Пĕр-пĕрне хисепленме, пулăшма вĕрентсе ӳстерчĕç. Чăн-чăн çын турĕç. Асли Валерий пединститут пĕтернĕ. Мăн Сĕнтĕр шкулĕнче ачасене вĕрентрĕ нумай çул. Шел, темиçе çул каялла çĕре кĕчĕ. Иккĕмĕш ывăлĕ Илья Шупашкарта пурăнать. Водительте ĕçлерĕ. Тивĕçлĕ канура ĕнтĕ халь. Халь те ĕçсĕр лармасть: телефон кĕртсе çӳрет. Юрий вара Ленинградри çар академине пĕтерчĕ. Служба ăçта кăна илсе çитермерĕ пулĕ ăна. Отставкăри майор хăй умĕнхи пиччĕшĕпе харăсах çитрĕ ашшĕн юбилейне. Раиса та юратнă ĕçре почтальонкăра ĕçлесе тивĕçлĕ канăва тухрĕ. Кĕçĕн хĕрĕ вара, ашшĕн пĕр ĕмĕрхи юбилейне хăна-вĕрле пуçтаракан Мария, мăшăрĕпе иккĕшĕ те ĕмĕрĕпех трактор тăвакансем заводĕнче ĕçленĕ. Халĕ вĕсем çул-йĕр юсанă çĕрте вăй хураççĕ.

Кунта çакна каласа хăварас килет. Район пуçлăхĕ юбиляра саламланă чух вĕсене мăшăрĕпе иккĕшне ашшĕне çапла юратса пăхнăшăн ăшшăн тав турĕ. Мария Семеновна мăшăрĕпе Владимир Сергеевичпа шăкăл-шăкăл пурăнни куçкĕретех. Ăшшăн калаçать вăл ун пирки. Ара, хăвăрах шутласа пăхăр: упăшки хирĕçленĕ пулсан, ахаль те тăвăр хваттере ашшĕне илсе килеетчĕ-и? Хĕрĕпе ывăлĕ те вĕсен студентсем, çитĕннĕ.

– Вăл усранипе пурăнатпăр ĕнтĕ, – тет Мария Семеновна. Çемьере килĕшӳ пулмасан ыйту урăхла тухса тăратчĕ. Ашшĕпе амăшĕ тĕрĕс воспитани панăран ĕнтĕ хăй пекех кăмăллă мăшăрпа пĕрле пулма пӳрнĕ пуль çав шăпа Мария Семеновнăна. Ашшĕпе амăшĕ ватта епле хисеплени, пăхнине курса ӳсекен Аньăпа Андрей та улмуççинчен аякка ӳкмĕç.

Ака юнашарти хваттерте пурăнакансем те парнесемпе килсе кĕчĕç. Ялта çеç мар, хулари кӳршĕсемпе те тăвансем пек пурăнаççĕ вĕсем.

– Тăвансем, кӳршĕсем пулăшаççĕ,- тет Семен Васильевичăн кĕçĕн хĕрĕ.

Семен Васильевич 90 çулта чухне вăйлă пиççе кайсан та тăванлăх, çынлăх нумай пулăшрĕ ветерана ура çине тăма. 6 уйăх ытла выртрĕ Мăн Сĕнтĕрти 2-мĕш номерлĕ район больницинче Семен Васильевич.

Çулла вара ялта ӳснĕ Овчинниковсен ачисен чунĕсем ялалла туртăнаççĕ. Анкартинче ĕçлесе, кӳршĕсемпе хутăшса чун усăлать вара. Ашшĕне амăшĕ телейлĕ пулнă пĕчĕк пӳрт хальхипе иртнине çыхăнтаракан, тăванлăха палăртакан вырăн пулса тăрать. Мария Семеновнан мăшăрĕ юлашки çулсенче мĕн чуль улмуççи сыпмарĕ пулĕ кунта. Вĕсем çеçкене ларнă чух Мария Семеновна ашшĕне амăшĕ çамрăк, хăй ача чухнехи вăхăта аса илет.

Халăхра çапла калаççĕ. Ачин ачине куракансем телейлĕ. Апла пулсан, мăнукĕсен ачисене куракансем ик хут телейлĕ пулĕ.

– Хăвăра телейлĕ тесе шутлатăр-и,– ыйтатăп çав хушăрах хĕрне тимлĕн итлекен 100 çулхи ашшĕнчен хытăрах. Çулсем иртнĕçемĕн ăпăрах илтет Семен Васильевич.

– Телейлĕ пулмасăр, - йăл кулать ватă çын. Пăхма та тирпейлĕ вăл, итлеме те кăмăллă ăна: тирпейлĕ калаçать.

Чăннипех те, çемьерен хакли мĕн пултăр çыншăн. Çĕршывăмăр С. В. Овчинникова Аслă Çĕнтерӳшĕн Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе, "Германие çĕнтернĕшĕн" тата ытти медальсемпе наградăларĕ. Çĕршыв хăйĕн ывăл-хĕрĕсен паттăрлăхне манмасть. Пысăк наградăсемпе чыслать. Юнашар хăв çуратнă ачасем, вĕсен ачисем, мăнуксен ачисем пулни тата мĕнле пысăк награда пулнине мĕнпе танлаштармалла-ши? Çемьерен хакли, тăвансен хакли çукех çав çĕр çинче. Аслă Çĕнтерĕве кăçалхипе 62-мĕш хут кĕтсе илет 100 çулхи вăрçă ветеранĕ. Хальхинче тата та пысăк çемьепе кĕтсе илесшĕн вăл çак асăрхан та аслă уява. Тăван ялта, тăван ялйышпа пĕрле. Çамрăк чух юратупа чун-чĕре тапса тăнă емешĕл улăх-çаранлă тăван Юнкă тăрăхĕнче. Кăкăр туллин сывлĕ хальхинче те С.В. Овчинников ялти уçă сывлăшпа. 62 çул каялла тăван яла таврăннă чухнехи пек. Çуркуннене вара çĕрмĕш хут кĕтсе илчĕ вăл кăçал.

Çĕр çинче нихăçан та вăрçă ан пултăрчĕ урăх. 100 çулхи вăрçă ветеранĕн паянхи ăрăва панă пехилĕ ку. Сывă пурнăç йĕркипе (Семен Васильевич эрехпе, пируспа çыхланман хăй ĕмĕрĕнче) пурăнсан тата пĕр-пĕрипе килĕштерсен, ĕмĕрĕмĕр те вăрăм пулĕ.

Л. ТУКТИНА.

Сăн ӳкерчĕкре: С. В. Овчинниковăн 100 çулхи юбилейĕнче.

Автор сăн ӳкерчĕкĕ.